

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 10, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Jelígis le-
velek válaszbélyeggel küldendők.

Családi hír négy sorig P 4.—, azonfelül
soronként 1.— P. Minden hirdetés előre
fizetendő (postabélyegben is küldhető).

Házasság

ELŐKELŐ ort. családból való, házias,
vallásos nevelésben részesült fiatal, szép
leány részére megfelelő partie kerestetik.
Biztos egzisztenciával rendelkező vallásos
fiatalemberek, volt bócherok 10.000 pen-
gő és kelengye jelégre a kiadóra irjanak.

HÁZASSÁGI ÜGYEKBE szűles ismer-
etkörrel rendelkező irodám a legna-
gyobb sikerrel és legdiszkrétebb kezelé-
sben jár el. Irodám Magyarország, Ausz-
tria, C. S. R., legelőbb zsidó körökből bir
ajánlatokkal. *Löffler Miksa Vác*, (Vá-
laszbélyeg!)

12.000 PENGŐ hozománnyal és jólmenő
üzlettel rendelkező leányom részére ke-
resek egzisztenciával bíró férjet. *Ortho-
dox* jelégre Tezerhez, Szervita tér.

Huszonhárom év óta közvetít házasságo-
kat Nagy Jenő, Rákóczi ut. 57/b. Tele-
fon. Cégnevelés levelezés.

Löwinger Sámuel, Kaba. Házasságközve-
lítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg

Külföldi

JELESEN érettségizett okleveles orth. ta-
nitónő, elemi, polgári, gimnáziumi tanu-
lók korrepetálását elvállalja. Cim a ki-
adóban.

14 ÉVES, jó családból való fiu, szakmát
kitanulna, hol szombatot tarthat. Ellá-
tásra reflektál. Fischer Mátýásné, Pest-
erzsébet, Nagy Sándor u. 120.

20 ÉVES gyermektelen metsző, magyar ál-
lampolgár, állást keres havi 80 P fize-
téssel. 7 orth. kabolóval bir jelégre.

KÉT gimnazista írúhoz keresek perfekt
német, szépen beszélő, intelligens neve-
lőnőt, lehetőleg tanítónőt, K korrepetál-
ni is tud és gyakorlata van. 35 évesig
jelégre.

ORTH. KÓSER koszt kapható, esetleges
otthagással, olesó árban. Király u. 19.
III. 10.

NÉMETÜL, magyarul beszélő, szombat-
tartó, intelligens utólcány nevelőnői állást
keres. Leveleket *Kötelességtudó* jelégre
a kiadóba.

FÜSZERESSEGÉD rőfős-, as-szakmá-
ban teljesen jártas, 1000 P evadékkal
fióküzlet vezetését vagy más állást keres.
Cím a kiadóban.

SZAKKÉPZETT divatárússégéd, szerény
fizetéssel állást keres. *Szombattartó 22*.

ELADÓ wiener Sasz, Rif-wilnai, *Mogén
Avrohom* lembergi. Érdeklődők kettős-
lapon *Vétel* jelégre a kiadóhivatalba.

NYOMDA-BERENDEZÉS olesón eladó.
Friedmann, Miszole, Lichtenstein u. 5.

LEVEGŐVÁLTOZÁSRA küldeném 20
éves fiamat a Mátra vagy Fáttra vidéké-
re, amiért is orth. kóser teljes ellátást
keresek számára a jelzett vidéken. Aján-
latokat ármegjelöléssel kérek. Özv. Weisz
Hermanné, Kiskőrös.

**Szenzáció a RASOFIX
szagtalan borotváló por!**
Magyarországon új!
Németországban általánosan köz-
kedvelt.

1/2 kg. 1 P, 1/4 kg 50 fill.
Vezérképviselő: *Löffler Miksa Vác*.
Viszonteladónak nagy árengedmény.

**Budapesti Orth.
Gyermekgondozó
Spielschule**

4—6 éves gyermekek részére.
Kizárólagos német társalgás. Játék és
hasznos foglalkozás. Naponta séta.
Konzervatív vallásos szellem.
Modern pedagógiai eszközök.
Szellős, tágas helyiségek.
Beiratás: Naponta d. e. 9—1-ig.

Megkezdődött továbbá iskolás gyer-
mekek részére egész delutáni (2—1-ig)
szakszerű korrepetálás.
Iskolai feladatok elvégzése felügyelet
mellett. Fiúknak alapos héber
(chümes-gemore) oktatás.
Német játék és társalgás.
Részletes felvilágosítással szolgál
SONNENSCHNEIN S.
VII., DOB-U. 20. II. 20

NE KISÉRLETEZZEN AZ ARCÁVAL

használja a bevált
BARBIEN
késnélküli borotváló port. Szombattartó
cég világhírű készítménye.
BARBIEN Vegyipar, Bpest, Király-u. 30.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ.

JAKAB M. H. KÖNYVNYOMDA
Budapest, II. Iskola uca 24.

Budapest, 1931. november 20.
5692. Kiszlév 10.

40 fillér

VII. évfolyam 44. sz.

אלהנעמינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425—90. Csekkszám: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Egy egzotikus népvezér

A most Londonban időző hindu
népvezérről, Gandhiról naponként ol-
vasunk a napilapokban, mert ő tőle
függ az indiai „kerakasztal-konferen-
cia” sorsa. Amikor megjelent Európá-
ban, gunyolódta fogyatékos ruháján,
különös takaróján, azon, hogy csak
kecsketejet iszik s bizonyos napokon
teljes hallgatásba merül. Pár hét mul-
va azonban a gunyolódás elhallgatott
s helyébe a megértés, a felfigyelés lé-
pett. Látták, hogy népének igazi vezé-
réről van szó, akit nem vezet az egoiz-
mus semmiféle irányban, aki igazán
önzetlenül sikraszáll az ő igazi vagy
vélt igazáért. — A hindu népvezér
politikája nem igen érdekelt minket,
zsidókat. Nem is abban rejlik európai
fellépésének zsidó vonatkozásu szem-
pontja, hogy minden felszólalásában
szeretettel, emberi egyenlőséget hirdet
s bár a budhizmus öröklött vallását
vallja, gyakran említi az Istenben való
hitet. Inkább az érdekelheti az ő tö-
rekvéseiben a zsidóságot, hogy az an-
golorok indiai pozíciója, illetőleg Gandhi
küzdemeinek eredménye összefüggés-
ben van Anglia palesztinai politikájá-
val. Ha az indiai helyzet megszilárdul,
akár angol, akár hindu irányban, ugy-
ennek hatása lesz az angol kormány-
nak az arab-kérdésben való állásfoga-
lására, a mi viszont szoros összefü-
gésben van azzal a politikával, amely
a palesztinai kérdést bizonyos vágány-
ra akarja terelni.

A budhista népvezér politikájánál
inkább hozzánk szól az ő egyénisége.
Az, hogy a hindu vezér nem szégyeli
nemzeti ruházatát, hogy a maga szem-
pontjából rituális életmódját nem ta-
gadja s természetesen találja, hogy
bizonyos napokon az önmagába való
elmélkedő elmerülést, szóval a „hisz-
bajdedüsz” egy nemét kultiválja, az
orthodoxianál megértést ébreszt egyé-
nisége iránt.

Ha ez a budhista nem szégyenli a
külvilágtól elütő sajátosságaihoz
ragaszkodni, ne ragaszkodjunk-e
a mi szent hagyományainkhoz,
még ha ezek felületes nézőnél fel-
tűnéstokoznak? Ne legyen a mi töké-
letes Tóránk oly értékű, mint az ő
üres beszédük? (Vélaj szih'je Taj-
ro selémo selónu keszichó betelo selo-
hem".)

Természetesen nem szabad elfelejté-

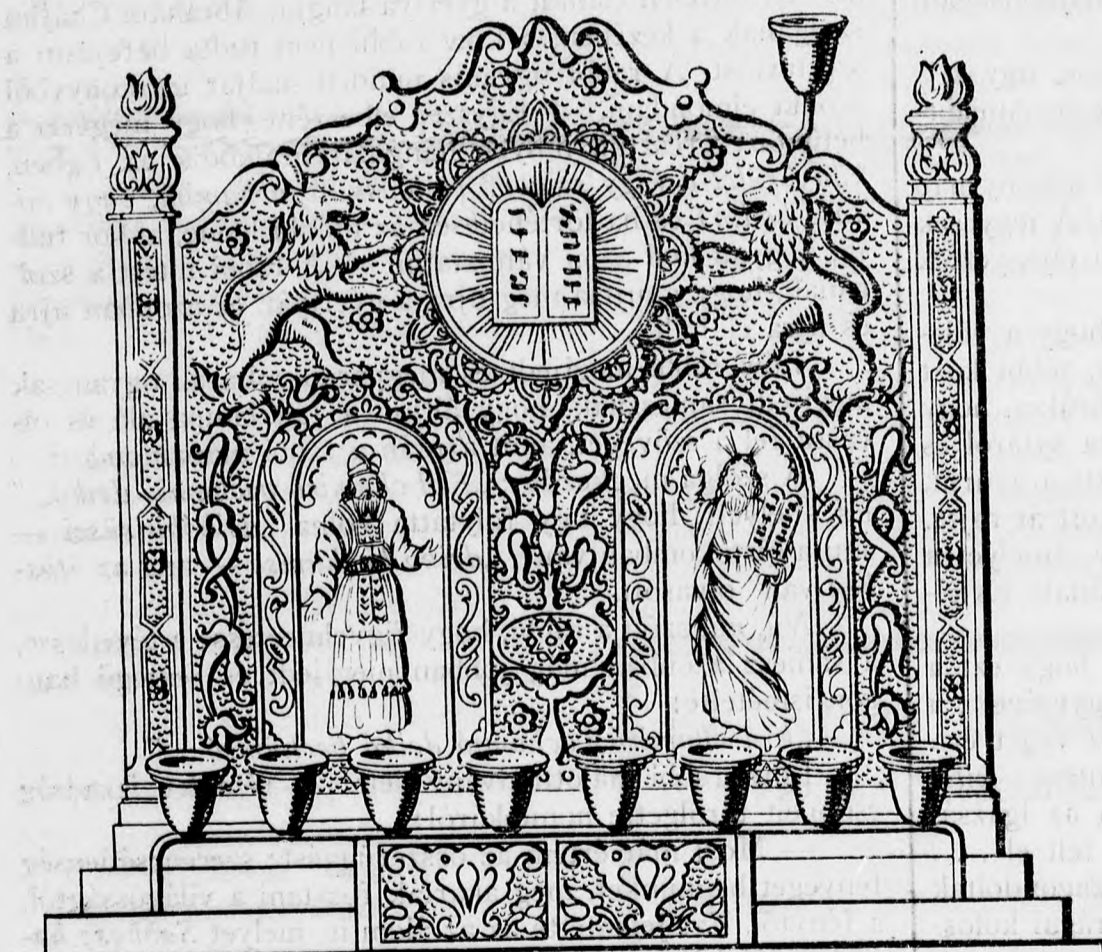
nünk, hogy Gandhi több milliós nép
névében léphet föl, amely nép saját
földjén él s nem hasonlítható helyze-
te a zsidóság szétszórtságából eredő
különleges viszonyokkal, de mégis sze-
mélyisége megtanít arra bennünket,
hogy a hagyományokhoz való bátor,
cél tudatos ragaszkodás — s lényegé-
ben ez az orthodoxia — kellő komoly-
sággal párosulva előbb-utóbb tisztele-
tet vált ki.

A „Meharsó” 300-ik Jahrzeitjára

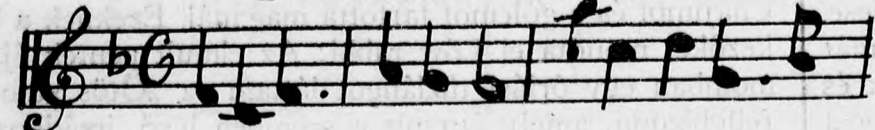
Kiszlév 4-én lett 300 éve annak,
hogy a „Meharso” elhunyt Osztrog-
ban. A Meharsó-t ugyan tanulni kell
s nem róla olvasni de azért nem árt
ilyen évfordulók alkalmából arra gon-
dolnunk, hogy a Tóra-tanulás idők fo-
lyamán milyen kiválóságokat, milyen
szellemi erényeket termelt ki. Három-
száz éve halott testileg a Meharsó, de
mindenkinek, ki talmuddal foglalkozik
és egy tételbe el akar mélyedni az ő
kommentárjához kell folyamodni s
akkor érezzük, hogy — *maga a mester
beszél hozzánk*. A Meharsó rövidítése
annak: Majrénu Horáv Rabbi Semü-
él Eliezer. 1560 körül született. Az el-
ső jesiváját Posenban rendezte be,
ahol gazdag anyósa teljesen gondosko-
dott róla és jesivája fenntartásáról és
ezért ő családinévként anyósa nevét
viselte és *Edels-nek* nevezette magát.
Posenből Chelmben telepedett le majd
a Meharam Lublin elhunyt után lub-
lini főrabbi lett. Utána Osztrogba te-
te át működését, ahol egy templom is
el van nevezve utána. 1889-ben e vá-
rosban tüzvész volt s akkor elégett az
a ház, ahol a Meharsó lakott s amely-
nek bejártatánál *liv* ama szava (31.
32.) volt feltüntetve: „Az idegennek
nem kellett az uccán hálnia, ajtaimat

megnyitottam a vándornak (*Bachücs
laj jolin gér...*)

A Meharsó főműve a talmud szöve-
gét kísérő *Chidusim* (új szempontu
megjegyzések.) Mint maga mondja,
ezek a jegyzetek az eredményei annak,
hogy a jesiváján a tanítványaival át-
tanulmányozta a talmudi traktátusok-
kat. Hogy nemcsak nagy törvénytu-
dós volt, hanem rály foliozói mű-
veltséggel rendelkezett s fenomenális
jártassága volt a kabalában, mutatják
a talmudi *agadákhoz* írt megjegyzé-
sei. Sokszor kitér kortársai erkölcsére
s nagyon ostromozza azokat. E tekintet-
ben nem ismer kiméletet. Sokszor he-
szél arról, hogy korabeli rabbik közül
sokan túlságos mértékben hajszojják
a „köved”-ot s nagyon fennhéjázók. E
tekintetben hű marad önmagához,
mert már 30 éves korában azon tekin-
télyes rabbik között van, akik előír-
ják azt a chéremet, amellyel sujtják
azokat, akik *pénzért vásárolnak ma-
guknak rabbiállást*. A gyermekneve-
lésről is mond igen figyelemreméltó
igazságokat. Már életében is határtan
tisztellellettel viseltettek iránta. *R.
Jaszef Chájim Azulaj a Máagol tajv*
című könyvében erre vonatkozólag egy
jellemző anekdotát közöl. Az akkori

Moaus Cür.

EZÜST MENÓRA dúsan aranyozva, elmésen beépített zene-
szerkezettel, mely a „Moaus cür” dallamát játssza. Vitrindisz-
nek, vagy szobadisznek igen alkalmas. Értékcs ajándéktárgy.
Nagysága 25×22 cm. Ára: 100 P.

KAPHATÓ: **STERNBERG. A.** BÁLVÁNY-U. 23.

kor egyik legnagyobb tudósa, a krakói R. Jehaj-sua Heschl, a *Pené Jehaj-sua híres szerzője* az akkor megjelent *Meharso* tanulmányozni kezdte s egyik megjegyzése annyira feldühösítette, hogy földre dobta a széfert, de azután gondolkodott a dolgon, belátta, hogy a *Meharso*-nak igaza van és azóta annál nagyobb szeretettel nyilatkozott róla.

Elhunytának 300 éves fordulóján az egész zsidóság kegyelettel fordul Osztrog felé. A kegyeletet fájdalom-má változtatja, hogy sirhelye most a szovjet területen van, ahol minden zsidó szellemi élet el van fojtva. De mégis felemelő, hogy még mindig száz ezrek vannak, akiknek számára a *Meharso* gyönyörködtető tanító s iránymutató mester!

A nagy professzor a hagyományos zsidó tanulmányokról

Most kezd időszerű lenni az a végrendelet, amelyben a Svájcban elhunyt oroszországi születésű *Haffkine* professzor vagyonát a keleturópai tóra-intézetek támogatására hagyta s melyről nemrégiben is megemlékeztünk. A professzor tudvalegőleg a kolera és pestis elleni szérum feltalálásával száz-ezreknek mentette meg életét Indiában. 1930. október 25-én hunyt el, miután 1929. március 18-án végrendeletet készített. A berlini *Hilfsverein der deutschen Juden* nevű egyesületet jelölte meg végrendeleti végrehajtójának. A vagyona hozzáadéka a zsidó hagyományos tanulást segítse elő, amely nyíben segélyeket folyósítanak belőle Talmud-tóra iskolákra vagy jesivákra, amelynek Lengyelországban, Galiciában, Litvániában, Romániában, Magyarországon, Szlovéniában vannak. Majd ezt írja:

— A segély nyújtása nem szolgálhat annak kikötésére, hogy rákényszerítsék a jesivákat programjuk vagy módszereik megváltoztatására. Én például egyénileg azt hiszem, hogy a jesivákon természettudományt, (fizikát, kémiát, földrajzt) kellene tanítani, nehogy a jesivából kikerült növendékek a tudomány világosságától elvakítva lennének a jesivákon szerzett tanulmányuk értékeit. — *Azt is lehetne mondani, hogy a jesiva növendékeit*

iparra tanítják, amint a mi régi mestereink is iparosok voltak. Ezáltal elkerülhető az, hogy a növendékek később ne legyenek a nyomornak oda-dobva. Bármilyen helyes is legyen ez a gondolat, tudom, hogy sok jesiva-vezető visszautasítja ezt a tervet s távol áll tőlem, hogy arra kényszerítsem őket, hogy anyagi okokból álláspontjukból engedjenek. Ellenben a segélynyújtás kapcsolatos legyen azzal, hogy tanácsot adjunk arra, miképpen legyenek egészségi, tisztasági szempontból berendezve a segélyezett intézmények s csak ilyen szempontból kell ellenőrizni a megszavazott összegek hovatartozását módját. A zsidó községek fennmaradásának döntő tényezője volt mindenkor az, hogy oly szellemi vezérei voltak, akiknek nagy tudásuknál fogva nagy tekintélyük volt. Azok az iskolák, amelyekből egyedül kerültek azok a rabbi, kikre a Keleturópában zilált viszonyok között élő zsidók milliói hallgatnak, ezekből a nevelési centrumokból kerültek ki. Nemzedékeken keresztül a jesivák tartották fenn népünk intellektuális és erkölcsi fennmaradását.

A jesivák történetében halhatatlan nevet szerzett magának *Haffkine* professzor, a tudomány kiválósága nemcsak fejedelmi alapítványa, hanem végrendeletének e részlete által.

Szlovéniából

— Pozsonyi tudósítónktól —

A dunaszerdahelyi kormánybiztos munkája. Mint már közöltem a Zsidó Ujságban, dr. Rotter Salamon bratislavai ügyvéd lett a minisztérium által a dunaszerdahelyi hitközség ügyeinek elintézésére kormánybiztosnak kinevezve. A kormánybiztos elsősorban a pénzügyi helyzetet akarja szanálni. Komoly törekvései máris általános megelégedést keltenek. A kormánybiztos mindkét párt tagjaiból véleményező tanácsot nevezett ki, hogy így egyesült erővel visszaállítsa a normális állapotot s az önkormányzatot.

A galántai főrabbi Budapesten A galántai jesiva volt magyarországi növendékeit érdekelni fogja, hogy Buchsbaum József főrabbi, szeretett mesterük a jövő héten Budapesten lesz. A „galántai jesiva volt növendékeinek egyesülete” (*Chabürusz hatalmidim*) ebből az alkalomból ezután értesíti a Magyarországon lakó volt tanítványokat, hogy a már régóta tervbe vett magyarországi összejövetel f. hó 24-én, kedden d. e. 10 órakor lesz megtartva, Rottenberg Ábrahám ur lakásán, VIII., Tisza Kálmán tér 1. alatt, ahol a főrabbi szállása lesz. Minden Magyarországon lakó volt tanítvány kötelességének fogja tartani a szeretett mester budapesti tartózkodását az üdvözlésére felhasználni és a „volt tanítványok egyesületének” reorganizálásáról tanácskozni. (Az idő rövidsége miatt az egyesület csak ezután hívja meg a növendékeket és kéri a meghívás terjesztését.)

Megalakult Trencsénben az orthodox hitközség. Trencsénben már régebb idő óta mutatkozott a vallásos körökben egy orthodox hitközség alakítására való kísérlet. A vallásosok ugyanis nem használták az intézményeket. A dolog elintézése soká húzódott, míg végre most a minisztérium megadta a külön orthodox hitközségre az engedélyt. A rabbivalasztásig a póstyéni rabbi intézi a vallási főirányítást, egyéb funkciókkal Brach S. kosicei főrabbi vejét Gross Salamon urat bízták meg.

A pozsonyi jesiva életéből. Két hét előtt tartotta Schreiber Akiba főrabbi a talmudi főiskola e szemeszterének impozáns megnyitó előadását „סוגי רבנועה”. A jesiván azonkívül előadnak Schreiber Sámuel és Strasser Simon rabbi. — Az önképzőkörök is megkezdték működésüket. A charifusz-chevro vezetői lettek: Schreiber B., Ehrentreu S. (Bratislava), Fränkel R. (Chust). A magidusz chevro vezetői: Reichenberger M. (Trnava), Schüick Z. (Onod) és Reich B. (Trnava).

A jolsvai választás. A Jolsván lefolyt hitközségi választás miatt egy párt a bratislavai orthodox irodához fordult egy választott bíróság kiküldésére. A két párt körében azonban közben hajlandóság támadt a viszálynak békés kiegyenlítésére s így a kölcsönös megegyezés valószínű.

A vidéki hitközségek megmentése

A Zsidó Ujság kizslév 3-i számában tudósítást közöl a Központi Bizottság üléséről és a tárgysorozatból különösen kiemeli azt a részt, mely a hitközségi alkalmazottak fizetésredukciójával foglalkozik.

Hogy a Központi Bizottság ülése ezt a kérdést tárgyalta és, hogy ennek a problémának a sajtó is fokozott jelentőséget tulajdonít, azt mutatja, hogy olyan akut vesztéllyel állunk szemben, mely nemcsak itt-ott elszigetelve jelentkezik, hanem talán a legtöbb vidéki kishitközség kapuján dörömböl. Hogy az alkalmazottak fizetését a hitközségek redukálják, nem volna olyan nagy baj akkor, ha a redukcióval élni kénytelen kis hitközségekben a fizetésekkor akkora volna, hogy azokat *lehtségez volna lejjebb szállítani*. Valljuk be őszintén, hogy a legtöbb kishitközségben a rabbinak és az alkalmazottaknak csak akkora javadalmazásuk van, hogy nagy családjukkal szűkös viszonyok között éppen, hogy a mindennapi életszükségleti cikkeket megszerezhetik. Ilyen esetekben a fizetésleszállítás nem egyéb, mint kényszerhelyzet teremtése arra vonatkozólag, hogy az alkalmazottak kevesebbet egyenek, kopottabban ruházkodjanak és otthonukban télen fokozottabban dideregjenek.

De kérdem, el lehet-e itélni azokat a hitközségeket, melyeknek tagjai kimerülve és elfásva az élet nehéz küzdelmeitől, egy zimankós szombat este, vagy egy ködös vasárnap délután összejönnek, beszélgetnek, kölöcolnak, gyülekeznek, elmondják, hogy a gazdagnak hitt X fizetésektelen, a módosnak vélt Y üzletét bezárták, a másik X, aki azelőtt bőkezűen adakozott, maga is támogatásra szorult; az előjáróság panaszkodik, az adók nem folynak be, a paplak tetején bever az őszi eső, a *sajchet* kályháját nem tudják felrakatni — és aztán, mindenkitől elhagyatva, csak a jó Isten segítségével bizva... elhatározzák, le kell szállítani ennek, vagy annak az alkalmazottnak a fizetését?...

A tagok kiapadt teljesítőképessége folytán, a hitközség költségvetése felborulva, mit lehet mást tenni, mint a kiadásokat csökkenteni, így a fizetéseket leszállítani. Ez — a helyzet parancsolta kényszerűség. Ezt az alkalmazottnak is be kell látni, mert én el nem hiszem azt, hogy volna olyan

hitközség az országban, amely ma felesleget akarna gyűjteni és nem az intézmények fenntartását és alkalmazottai megélhetésének normális színén való tartását tekintené legfőbb feladatának.

A fizetések redukálása volna azonban még mindig a kisebbik baj. *De mi történik ott, ahol a leszállított fizetéseket sem tudják folyósítani?* Hiába minden felhívás, kérelem, a tagok jó-része nem tudja fizetni amugyis magas kultuszadóját. A fizető *készség* megvolna, de hiányzik a *képesség*. Sok esetben nagyjában megvan a fizetőképesség is, azonban ez bizonyos időhöz van kötve. A szabadfoglalkozású kisexisztenciák háztartása sajnos nagyon labilis. Téli idején kisebb összeget tud közélcokra fordítani, mint más időszakban, midőn mégis van valami munka és így az üzleti életben nagyobb a forgalom. Mások nem tudják terményeiket értékesíteni, a harmadiknak szezonüzlete van, a negyediknek lejáratát következik és a pénz törlesztése meg kamatra kell és így tovább a helyzetek sokfélesége hathat akadályozólag arra, hogy valaki ne tudja pontosan havonként vagy évenként kifizetni hitközségi adóját, vagy hitközségével szemben felmerülő egyéb kötelezettségét.

A hitközségek háztartása azonban arra van alapozva, hogy a jövedelmek meghatározott időközönként befolyanak, hiszen az alkalmazottakat minden hónapban fizetni kell.

Ezen a téren előbb is voltak fennakadások, de a hitközségek tudtak magukon segíteni. Ha folyó kiadásokra pénz kellett, a helyi pénzintézetnél átmenetileg kölcsönt vettek igénybe és mikor a költségvetési jövedelmek befolytak, a pénzt vagy visszafizették, vagy beruházásra fordították. A legszilvosabb baj ma éppen az, hogy a kis, vidéki intézetek nem folyósítanak újabb hitelt. Ezek a vidéki pénzintézetek adták a hitközségeknek fennakadás esetén az intőciókat háztartásuk zavartalan továbbviteléhez és most

SZOMBATHELYEN legizletesebben és legolcsóbban étkezhetik EINHORN SIMON orl. vendéglőjében, Brzsebet királyné-u. 5. sz. Előzékeny és pontos kiszolgálás, Lakodalmat jutányosan vállal.

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kifrtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsátrítás, hámlasztások. (Díjtan tanácsadás.) „Miracle” hajeltávolttószter szétküldése utasításal: Budapest, VI., Andrássy ut 38. Párizai Áruházszal szemben. Kérjen prospektust!

ezek az éltető források kiapadtak, vagy bedugultak. *Ezen a főbajon kellene valahogyan segíteni és akkor a kishitközségek egy része jobban meg tudná uszni a mai nehéz időket.*

A kis, vidéki hitközségek szerte az országban magukra hagyatva küzdenek az árral, nincs segítő kéz, mely feljűk nyulna. Hol van ilyenkor az Országos Képviselet, hol a Központi Bizottság, mit csinál a Központi Iroda? *Nem elég az mondani, hogy nem engedhető meg a fizetésredukció bizonyos határvonalon túl, de tessék a labirintusból kivezető utra is rámutatni.* A segítés módja elképzelhető volna úgy, hogy

a Központi Iroda egy nagybancól 100—200.000 pengő rövidlejáratu kölcsönt szerezne

és ezt a rászoruló hitközségeknek 1000—3000 pengős kölcsön alakjában fél, vagy egyéves lejáratra megfelelő fedezet ellenében folyósítatná. A Központi Irodának a maga erkölcsi súlyánál fogva a kölcsönt csak *megszerezni* kellene és megállapítani azt a maximumot, amit egy hitközség ebből, kizárólag a jelen helyzetszűle átmeneti akadályok elhárítására igénybevehet. A garanciát természetesen az egyes hitközségeknek kellene nyújtaniuk és annak elbírálása, hogy a garancia megfelelő-e, a kölcsönt nyújtó bankra tartoznék.

A Központi Iroda ilyenformán magára semmiféle kötelet nem venne

és neki csak kezdeményező és véleményadó szerepe volna. Nem akarom elhinni, hogy ez a hitművelet, mely kizárólag az átmeneti nehézségeken való keresztüllábolást célozná, ne lenne keresztülvihető, ha a Központi Iroda és szervezetünk vezérlo férfiai az ügyet elszánt akarattal kezűkbe veszik.

Bizonyára a nagy, városi hitközségeknek is nehéz ma a helyzetük, de ezek, a tagok nagy számánál fogva önmagukból mégis kitermelhetik a segítő és alkotó energiát. Az orthodoxia egyetemének gazdasági téren ma legégetőbb problémája a kishitközségek és rajtuk keresztül sok száz alkalmazott egzisztenciájának megmentése. Kérjük és várjuk választott szerveinktől az elhatározó lépéseket.

Oblatt Sándor

a balatonfüredi orth. hitk. elnöke.

Az elhelyezkedés kérdése

A köv. fejtegetés egyoldalúsága a jesivát illetően, nyilvánvaló, különösen, ha Haffkine professzor lapunk más helyén közölt végrendeletével egybevetjük. A német „Arbeitsschule” átültetése a jesiva talajába igen kényes dolog. Az orthodoxia zömének más felfogása van a Tóran tanulás öncélúságáról, mint cikkírónak. Mindazonáltal fejtegetése figyelemre méltó a benne megnyilatkozó erkölcsi komolyság miatt. Szerk.

Eszt ácháj onajchi mevákés! Hithű zsidó testvéreimhez intézem szózatomat. Egy „jaj”-kiáltás hangzik el valóságos zsidó házakban: mi lesz gyermekeinkkel! A fiú elvégezte a 4 elemet, azután a talmudtórába járt, onnan a jesivába — most 20 éves, mi lesz velem, miből fog megélni? Hogyan fog ma elhelyezkedni, mikor diplomás emberek örülnek, ha uccaseprők vagy villamoskalauzok lehetnek?

Szerzett a talmudban egy kis jártasságot, — üzlet, kereskedelem, mesterség, kézügyesség terra incognita előtte, nem tud talán a héberrel kivül — egy pár sort rendszeresen leírni — nem tudja gondolatlan szabatosan értelmesen kifejezni. Eddig a menza segítségével átküzdötte magát, szülei szegények, otthon még csomó apró gyerek, nincs parnósze, még kenyérré sem telik — hát mi lesz?

A szegény bócher eszméltre tér s kérdi: zü tajró vezü sz'chórah? Hát ezért küzdöttem s éheztem, hogy most koldulni járjak? Régen minden jó zsidó „szehije”-nak tartotta, ha le-

nyának egy jó bócher szerezhett férjül. A szegény bócher benősült, kapott apósánál 2—3 évig kosztot, közben egy kis üzleti gyakorlatot szerzett, később önálló lett, szerényen, mint ben tajró megélt. Hol vannak ma azok a módosabb orth. szülők, kik egy szegény bóchernek adják leányukat s hol van az a jobbmódu leány, kinek egy bócher az ambíciója? Minden házasságkötésnél az első kérdés: van-e existenciája? Igenis, vagyosabb szülők, kiknek üzleteik vannak, gyermekeiket 18—20 éves korukig jesivába küldhetik, azután saját üzleteikben elhelyezik, ez az igazi zsidó kötelesség, de — fájdalom — a hizoháru biné ánijim — nagyon megnehezült. A szegény zsidó szülőknek csak a nagy bitóchon adhatja az erőt, hogy fia bócher legyen.

Svédországban a népiskolai rendszer úgy van felépítve, hogy a tanuló, ki a 8 elemi osztályt bevégezte, egyszermind egy inarágat is megtanult. Van ott asztalos, lakatos, szabó, cipész, könyvkötő műhely. Mindegyik hajlama szerint megvalósíthatja szakmáját.

Igy legyenek a jesivák is valamilyen gyakorlati foglalkozással egybekötve.

Ez az eszme nem új már, nálamnál hivatottabbak is proponálták; a Zsidó Ujság több cikkben is foglalkozott ezzel a tervvel, de sajnos minden maradt a régi, elhibázott, a mai szomorú viszonyoknak teljesen ellentmondó, lehetetlen állapotban.

NAGY VÁSÁRT

rendez már most a chanukai torlódás elkerülése végett az olcsóságáról ismert

GERŐ maradékáruház

(VI., Andrassy-út 6), hogy kiterjedt nagy vevőkörét az óriási forgalom közepette is lelkiismeretesen és figyelmesen szolgálhassa ki.

A jelenlegi gazdasági viszonyokra való tekintettel **árait hihetetlen mélyre szállította le!**

Bizonyítják az alant feltüntetett árak:

SZÖVET-OSZTÁLY	SELYEM-OSZTÁLY
Tweedkelme 1.25	Crepe de Chine műselyem . . . 2.98
Cordbárony sima és mintás . . . 2.65	Tiszta selyem Crepe de Chine . . . 3.90
Crepella 3.50	Tiszta selyem Georgette . . . 4.90
Kabátszövet 150 cm. 3.90	Crepe de Chine 1-a val. selyem . . . 6.50
Gyapju Marocain 4.50	Tiszta selyem Tiflisz 7.98
Gyapjutrikó 6.90	Tiszta selyem Marocain 8.80

Női kabát- és kosztüm-különlegességek. Breitschwanz 9.50-tól.

Az eszme megvalósulása esetén — ha nem is lépne ki a bócher mint szakember, teljesen készen, de szerezhette munkakönyvet mint tanonc, volna alapja, mire tovább építhetne. S melyik orth. zsidó iparos vagy kereskedő tagadná meg attól a szegény bócher-től ezt a lehetőséget? Melyik zsidó tanító nem nyitna díjtalanul egy kurzust a szegény bócheroknak?

Zsidó Testvéreim! „Demé ochichó cajákim éláj” testvéred vére kiált fel hozzád, „min hoádomóh” az anyagi nyomorból. Mi lesz sabosztartó kereskedő s iparos gyermekeinkkel! Égbe kiáltó ezeknek a sorsuk. Zsidó üzletek, vállalatok kapui naponta bezáródnak s legügyesebb fiaink, különösen a szombattartók éhen s rongyosan maradnak. Jeremiással kiáltok fel: „Ajlójim sodlü löchem, pairész én lohem — gyermekünk kenyérért kiáltanak, de nincs ki nyújtson nekik”. Már évek óta kreálták a Somré sabosz egyesületet, hát tudott valakit elhelyezni? A gyomor korog, a ruha lerongyolódik, megroppan a bitóchon, az ifju megtántorodik s kétségbe esik.

De még ennél szomorubb az a tény, hogy sok orth. kereskedő s iparos, nemzsidókat vagy olyanokat alkalmaz üzletébe, vállalatába, kik szombattal nem törődnek s a szegény vallásos zsidó munkakereső mellőzve lesz. Hol van a *vechozákto baj?* Hát nem várható segély sehonnan? Nagyjaink használják fel tudásukat, befolyásukat és szólítsák fel orth. hiveiket arra, hogy ha munkaalkalmuk van, első sorban a szombattartó testvérré gondoljanak. „Im én kemách én tajroh” ha megvonjuk vallásos testvéreinktől a megélhetés lehetőségét, ez csak szent vallásunk rovására történhetik.

Fogjunk össze testvéri szeretettel! Szombathely.

Klein Gyula ny. igazg. tan.

— NEM LESZ NAPTÁRREFORM! Dr. J. H. Hertz londoni főrabbi a napokban tért vissza genfi utjáról, hol a Népszövetség naptárreformálói ülésén tartózkodott. A londoni főrabbi az újságíróknak kijelentette, hogy nem hisz abban, mintha a Népszövetségnek sikerülne az új időbeosztást keresztülvinni, mert az ülésszakok keretén belül nagyobb a következetesen viszatérő ellentétek. *Egész generációknak kell eltűnni és újaknak születni, míg a naptárreform kérdése ismét felvetődhet* — mondja dr. Hertz — és alkalmassá válik arra, hogy bevezessék.

— RABBIVÁLASZTÁS. A pomázi aut. orth. izr. hitközség f. hó 15-én tartott közgyűlésén Grosz I. József főrabbi fiát, Grosz Nándor rabbi egyhangulag kerületi főrabbijává választotta.

Világtörténelmi baklövés

Egy amerikai egyetemi tanár van Loon értekezést írt arról, hogy a világtörténelemben eddig hét helyrehozhatatlan baklövés történt. Az elsőnek nevezi azt, hogy a bolsevizmust lehetővé tették az európai népek. A harmadik baklövés zsidó vonatkozású. Azt írja ugyanis:

— Óriási baklövés volt, hogy Titus elpusztította Jeruzsálemet, arra kényszerítette a zsidókat, hogy szétszóródjanak a világban és ezzel lehetővé tette a kereszténység elterjedését, amely végül is Róma pusztulására vezetett. A rómaiaknak sok tapasztalatuk volt a zsidókkal, évszázados nexusban állottak velük és esodálatosképen mégsem ismerték fel, hogy a zsidók rideg nacionalizmusa és szellemi türelmetlensége csak egy módon lett volna leszerelhető, ha békében hagyták volna. Ahelyett, hogy a kis Palesztinát meghagyták volna a zsidók birtokában és elkülönítették volna a római birodalom többi részétől, körülbelül úgy, mint ahogy Amerikában az indián rezervációkon élni hagyták az indiánokat, a rómaiak beleavatkoztak ezeknek a konok fanatikusoknak a belső ügyeibe, elpusztították a fővárosukat és arra kényszerítették őket, hogy szétszóródjanak a római birodalomban. Ezek a zsidók letelepültek a birodalom minden részén és telepeiken kicsírázott a kereszténység, amely az akkori állam szempontjából ép olyan veszedelmes volt, mint Marx és Lenin tanítása a mai kapitalista állam szempontjából. Végül aztán az új eszmék győztek és a római birodalom eltűnt a föld színéről.

A tudósnak a dolog lényegében igaz lehet, annyiban, hogy a Talmudban is olvasható: *Elpusztították a pogányokat a szentélyt s nem tudják, hogy mit tettek, elpusztították azt a helyet, ahol érettük áldoztak!* Egyébiránt volt egy Rutilius nevű pogány római író, aki keresztényellenes célzattal felkiált egyik költeményében: „Ó bárcsak nem lett volna Zsidóország legigázva.”

A XVIII. században Voltaire, a minden pozitív vallást tagadó francia filozófus is nagyon gyűlölte a zsidókat, mert elbűtötték Európát — a kereszténység által. Az meg azután

szomorú, hogy néha Voltaire zsidógyűlöletét elfogadják hithű keresztények is. Mondanunk sem kell, hogy az amerikai író szerinti zsidó „rideg nacionalizmus” nem létezett soha, mert bárcsak ily rideg nacionalizmus uralkodnék most is Európa minden országában, akkor nem volnának pogromok, kiutasítások.

A negyedik baklövés is velünk foglalkozik. Ez abból állott, — van Loon szerint, hogy a zsidók nem voltak hajlandók Mohameddel együtt működni és ezzel eljátszották utolsó lehetőségét annak, hogy a zsidó hitet világvalóssá tegyék. Azt írja: mikor Mohamed pályája kezdetén Medinában volt, ebben a virágzó kereskedelmi centrumban tekintélyes zsidó kolónia is élt. A próféta, akinek addigi működésével nem volt túl nagy sikere, szeretett volna valami kész programot átvenni, amellyel nagyobb hatást keltethet. Ezért a medinai zsidóknak azt ajánlotta, hogy átveszi a vallásukat, némi változtatásokkal. A rabbi azonban gyanakodtak és a talmudból akarták levizsgáztatni Mohamedet. Mohamed a tett embere volt, nem sokat értett a talmud elmés okoskodásaihoz és a rabbi ezért elfordult tőle és csalónak, hazug prófétának bélyegezték. Mohamed, aki akkor már Medina ura volt és arra is rájött, hogy a zsidók nagyon győnge katonák voltak, úgy bánt velük, mint minden más ellenségével, megsemmisítette őket. Ha a zsidók elfogadják Mohamed ajánlatát, akkor ma az izlám helyett a zsidó vallás uralkodnék Ázsia és Észak-Afrika nagy részében.

Mindez naiv beállítás. A zsidók epileptikusnak mondták Mohamedet, mintahogy az is volt. Nem vizsgáztat-

NE KISÉRLETEZZEN AZ ARCÁVAL
használja a bevált
BARBIEN
késnélküli borotváló port. Szombattartó cég világhírű készítménye.
BARBIEN Vegyipar, Bpest, Király-u. 30.

ták le a talmudból, hisz sem inni, sem olvasni nem tudott. Ellenben azért fordultak el tőle, mert a Tórárt akarta megváltoztatni. Egyébiránt a zsidóság sohasem terjesztette karddal a vallást, mint ezt kegyetlen vérontással tette az izlám prófétája. És a zsidóságnak mindig az volt a jelszava: „minden nép járjon a maga I'tene nevében, mi pedig járni akarunk az Örökkévaló nevében.”

A profeszor tehát szellemes, de nem igaz beállításban látja a zsidóságot.

Egy német antiszemita junker megtérése

Helmuth von Gerlach jeles német publicista most megjelent önvallomásaiban elmondja, miképpen gyógyult ki a már az apai házban magába szívott antiszemitizmusból. Leírja, hogy az antiszemita demagógok magánéletükben milyen erkölcslenek. A legklasszikusabb antiszemita egy dr. Liemann volt, akinek apja zsidó volt, mint az kiderült később.

Gerlach elmondja ezután, hogy az antiszemita vezetők között nagyon kevés tisztességes emberrel találkozott. Ezek pedig olyan műveletlenek voltak, hogy az ember felháborodott tudatlanságukon. Csak a demagógiához értettek. Később összekerült konzervatív, higgadt férfiakkal, akik nem voltak antiszemiták. Frommel plébánostól és Lillimeron préposttól hallotta először, hogy a zsidók között nagy férfiak is vannak, nagy jellemek és nagy tehetségek. Ekkor a zsidók történetét kezdte tanulmányozni és belátta, hogy a zsidók azért nem mentek a bírói pályára, mert nem léptették elő őket, azért nem voltak harcos természetek, mert Poroszországban még tartalékos tisztek sem válhattak, azért mentek olyan kevesen az ipari pályára, mert az emancipációig a céhek kizárták őket, parasztok pedig nem lehettek, mert 1812-ig ingatlan nem vásárolhattak. Pénzügyletekkel azért foglalkoztak nagy mértékben, mert kánoni jog szerint csak ők üzhettek pénzkereskedelmet.

„Mindezeket persze tudnom kellett volna, mielőtt állást foglaltam volna a zsidó kérdésben” — írja Gerlach akinek megtérése egy kicsit későn jött. De jobb későn, mint soha.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423—65.
Karlsbadi kétszersült, keksz, nápolyi, levestészták

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt. —

A lengyelországi diákbotrányok

Az amerikaiak joggal gunyolódhatnak az európaiakon, hogy bizonyos dolgokban egészen középkoriak. Ilyen középkori maradvány az egyetem ugynevezett autonómiaja. Ez reakciós államokban azt jelenti, hogy a diákság csöcselékresze, ha valamilyen tényező háta mögött áll, mindent elkövet az egyetem falain belül, mert oda rendőrség be nem léphet. Ilyen jelszó a lengyel-diákhuligánok kilengésénél is az egyetemi önkormányzat és azért a szünni nem akaró antiszemita zavargásokra való tekintettel, a lengyel közoktatásiügyi miniszter rendkívül értékesen hívta össze az összes lengyelországi főiskolák rektorait; hogy a zavargások elfojtásának módozatait megbeszéljék. A kormány a nap-nap után megismétlődő és egyre veszedelmesebb jellegű ölt excessusokban az ellenzéki nemzeti demokrata párt manőverét látja, amely ily módon szeretné a kormány tekintélyét a belső és külföldi közvélemény előtt lejárni. A közoktatásiügyi miniszter erősen felhívta a rektorokat, hogy akadályozzák meg a további kilengéseket, különben felfüggeszti az egyetemi önkormányzatot.

Az egyetemi hősök azonban meglehetősen gyávák. Így például a krakkói egyetem antiszemita diákjai megszállták Katowitzban egy zsidókkal telt vonatot. A zsidó utasok azonban összefogtak és sikerült a támadókat sakkban tartaniok, amíg a vonat Sosnovicébe érkezett. Az időközben értesített rendőrség közbelépett, az antiszemita néhány vezetőjét letartóztatta és az esetről jegyzőkönyvet vettek fel.

Ugyanilyen hír érkezik Varsóból: az antiszemita diákoknak egy nagyobb csoportja vasárnap délután megpróbált másodszor is behatolni a zsidónegyedbe. *Le a zsidókkal, Halál a zsidókra* s más hasonló kiáltások mellett először a sétátra vonultak, ahol a zsidó járőreket, köztük asszonyokat és gyermekeket is bántalmaztak. Amikor azonban a zsidónegyed bejáratánál megjelentek, a zsidó munkásokból és hordárokból spontán alakított önvédelmi csapat szembeszállt velük s alaposan helybenhagyta a huligánokat, akik a futásban kerestek menedéket, a zsidónegyedbe emiatt nem is merészték többé betenni a lábukat.

Vilnán is súlyos diákvavargások törtek ki, amelyek a város zsidónegyedében folytatódtak, sőt halálos áldozatot is követeltek. Az antiszemita kizsoritották a zsidó diákokat az anatómiai intézetből. Egy zsidó

Szenzáció a RASOFIX szagtalan borotváló por! Magyarországon új! Németországban általánosan közkedvelt.

1/2 kg. 1 P, 1/4 kg 50 fill.

Vezérképviselő: **Löffler Miksa Vác.** Vízonteladóknek nagy árengedmény.

Az eső ajándéka

A 14-ik század közepe táján történt. Németország zsidósága óriási üldözöttség alatt szenvedett, felhécelt tömegek kénye-kedvének voltak kiszolgáltatók. Késétségbeesetten kerestek menedék helyet, ahol magukat biztonságba helyezték. Szomorú helyzetükben a hitközségeik legidősebbjeit és legelőkelőbbjeit elküldték Lengyelország királyához, kinek országában akkoriban zsidók még nem laktak. Ott reméltek menedéket és segítséget találni. Így léptek a zsidó kiküldötték Kázmér lengyel király elé és vázolták előtte a német zsidóság helyzetét.

Nagy szerencsétlenség ért bennünket német zsidókat — mondták. Németországban pestis pusztít. És mert a kór a mi köreinkben, a mi vallási tisztasági szabályaink folytán, csupán mérsékeltebben szedi áldozatait — azt a borzasztó mesét találták ki, mintha mi megmérgeztük volna a kutakat. A hazug vádnak a nép hitelt adott, megostromolta a zsidókat a utcákat, meggyilkoltak férfiakat, nőket, gyermekeket és egész hitközségeket pusztítottak el. S most! óh király, hozzájöttünk segítségért. Adj ne-

künk, a szent községek maradványainak menedéket országodban; adj nekünk helyet, ahol családaink részére házakat építhessünk és földet, hogy azt megműveljük. A mi szorgalmunk csak javára lesz majd országodnak és bennünk, kiket megmentesz, mindig hűséges alattvalókat fogsz találni.

Figyelemmel hallgatta meg Kázmér lengyel király a zsidó küldöttség kérelmét és ezután tanácsadóival tanácskozásra ült össze. A legkiválóbb tanácsnok, aki egyben a főpap volt, a következőket mondta.

— Uram, királyom, én egykor azt hallottam, hogy a leghatalmasabb I'ten a zsidók I'tene, ő szigorú törvényeket adott a zsidóknak és megígérte nekik, hogy ha betartják az előírt törvényeket, — akkor nekik ajándékozza az esőt, mint tulajdonukat. Nézd, uram, királyom! A te alattvalóid földművesek, kiknek esőre van szükségük. Már két éve, hogy szárazság van a te országodban; ha rövidesen kiadós esőt nem kapunk, — éhínség fog bekövetkezni. „Parasztkirály”-nak neveznek téged, mert te a falusi nép sorsát olyanira sziveden viseled. Óh királyom, gondoskodj most már termékenyítő esőről is; adj a zsidóknak me-

dó járőrelő, akit egy kődobás a fején ért, oly sérüléseket szenvedett, hogy röviddel kórházba szállítása után, kiszenvedett.

Egy furcsa s szomorúságában is nevetető esetről ad hirt a Zsidó Távirati Iroda: Az antiszemita diákok zsidónak nézték és megtámadták a huligánokkal cimboráló Lukaszewicz egyetemi rektor feleségét; kevesen mulott, hogy maga az antiszemita rektor nem kapott verést. Az egyetem udvarán egy antiszemita diák zsidónak nézte és megtámadta Lukaszewiczet, akit a sors iróniájából zsidó egyetemi hallgatók védték meg a támadás elől.

— EGY ZSIDÓ ORVOS ÚJ RÁKGYÓGYMÓDOT FEDEZETT FEL. Az angol sajtó nagy lelkesedéssel foglalkozik a *British Medical Journal*-ban megjelent közleménnyel, mely dr. William Sussmann, a manchesteri egyetem tanárának és a Zsidó kórház sebésztanárának tollából származik. A tanulmány, a rák megbetegedés kórokozóival foglalkozik és bejelenti, hogy egy újabb, meglepően eredményesebb gyógyító eljárást alkalmazott több rákos megbetegedés alkalmával.

— A VASGÁRDA KONGRESSZUS ELHALASZTÓDOTT. A nagyváradi zsidóság telve volt aggodalommal, hogy a november 12-ére összehívott vasgárdakongresszuson, amelyen a szót a legszélsőbb antiszemita fogják vinni, zsidó-heccekre fog alkalmat adni. Az aggodalom egyelőre egy hónappal elhalasztódott; az antiszemita gárda csak december 12-én ül össze.

nedékhelyet országodban! Tartsák meg I'tenük parancsait, hogy az eső fölött rendelkezzenek, hogy az idejében jöjjön és a földünket megtermékenyítse.

Éz a tanács megtetszett a királynak. Kegyelmesen fordult ismét a zsidó küldöttség tagjaihoz.

— Menjete vissza Németországba — szölt hozzájuk — és hozzátok el hittestvéreiteket családjaikkal és vagyonukkal. Mi helyet biztosítunk nektek és templomokat emelünk számotokra, hogy Mindenható I'teneteket szolgálhassátok. Segédkezet fogunk nektek nyújtani, hogy szent parancsolataitokat betarthassátok, hogy I'ten nektek esőt adjon, idejében.

És így is történt. A németországi hitközségek megmaradottjai, akiknek sikerült a pogromok elől elmenekülniök, a lengyel vidékre költöztek. Építettek ott utakat, városokat majd templomokat s tanházakat emeltek és hitközségeik felvirultak I'tenfélelemben, tudományosságban, jólétben és békében. A zsidók teljes mértékben élvezték a király és udvarának kegyét, tisztelték őket, hatalmas I'tenük miatt, aki „a szeleket előidézi és az esőt hullatja.”

A komoly tudós szava

Az osztrák lapok részletesen számolnak be a bécsi egyetem megnyitó ünnepélyéről. Valahányszor egyetemről hallunk mostanában, mindig azt hisszük, most diákbotrányokról lesz szó. Ne beszéljünk magunkról, de *mi* lehetett annyit olvasni a krakkói, a varsói, a vilnai, a bucaresti egyetemről, botrányokkal kapcsolatban mint most? A berlini egyetem felől sem a nagyszerű kutatásokról jó hír, hanem a diákrekedésekről. A bécsi egyetem megnyitójánál ez alkalommal nem kilengésekről van szó, hanem a rektorak, egy neves természettudósok beszédéről. Hangoztatta, hogy a természettudományban csak a tényeken alapuló kutatás van helyén. Azt mondta továbbá: az élet legutolsó talányai megoldatlanok maradnak továbbra is és ezek megmaradnak tárgyai a természetfölötti elmékedésnek. A megdöntött tudós e két kijelentése megfelel az igazi tudomány szemléletének. A tudománynak tényeken kell alapulni, az az elfogultság tehát, amely tények nélkül csak úgy önkényesen fajelméletet állít föl, csak azért, hogy bizonyos érdekeket kiszolgáljon, minden inkább, mint tudomány. Az igazi tudomány ismeri korlátait s készséggel elismeri, hogy a lélek kérdéseire feleletet sohasem fog adhatni és így a valóság számára mindig lesz hely az ember belső életében. Azért irták elő némi vallásból szépségeink, hogy az ember ismerje meg a természetet, mert akkor a természet megismerése I'tenhez vezet s azért van a zsidóság egyik legnépszerűbb erkölcsi könyvének egy fejezete, amelynek címe: „a kutatás kapuja” (*šár habechim*). A bécsi egyetemi rektor higgadt megállapításai után annál inkább hason át bennünket a tudat, hogy a Tóránk valóban az „élet tana” (*tajrasz cháim*) mert az élet talányát meofeíti számunkra lelki egyensúlyozottságunk előérésére.

A n. é fogyaszt közönség szíves tudomására hozom, hogy

Felhívás! cukrászdámat megnyitottam,

ahol személyes vezetéssel a nálam rég megszokott előzékeny és figyelmes kiszolgálásban részesítem kedves vendégeimet. — Lakodalmi és egyéb alkalmi rendelést a legjutányosabban vállalom.

Dancziger József
cukrász

Rombach-u. 13. Tel.: J. 423-14

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajécé, Kiszlév 11.
Gyertyagyújtás (Bpest) 3:55
שבת kimenetele 4:50

— ORTH. NÉPKONYHA ÉS NAPKÖZI MELEGEDŐ BALASSAGYARMATON. *Balassagyarmatról* írják lapunknak: Fényes ünnepély keretében nyílt meg a helybeni szegény zsidók részére — *Weisz Miksa* hitk. alelnök és Chevra kiváló elnöke kezdeményezésére — alakított népkonyha és napközi melegítő. *Weisz Miksa elnök gyönyörű megnyitójában köszönte meg a hitközség, nő- és leányegyletnek áldozatkészségüket*, mellyel lehetővé tették, hogy a szegény nyomorgók a bold. emlékü özv. Ungár Zsigmondné alapítványi házában a téli időzést külön otthon alaphattak. *Deutsch Dávid* főrabbi méltatta ezen, a mai időzést annyira szükséges intézmény jelentőségét. *Dr. Weisz Nathán* és *Elfer Mór* üdvözöltek a hitközség, chevra nő- és leányegylet vezetőségét, de különösen méltatta Weisz Miksa elnök érdemeit, kinek buzgó, kitartó fáradozással sikerült újból hálára kötelezni a szűkölködő zsidó hittestvéreit. A nőegylet részéről dr. Szilágyiné és dr. Hekschné; a leányegylet részéről Salgó Gáborné és dr. Hajdu Ferencné nemes buzgósa külön említést érdemel.

— RABBIVÁLASZTÁS CZÉLEMBEN. A céleml. (Sopronkeresztúr) hitközség főrabbinak választotta *R. Lévi Jiczhok Grünwald* ursovai (Beregiloneca) főrabbit. A megválasztott a megdicsőült nagyevű huszti főrabbi R. Majse ben Amrom-nak az *Arügass Habajsem* híres szerzőjének legfiatalabb fia. (Az előbbi céleml. főrabbi tudvalevőleg Ungvárra tette át működése színhelyét.) Az új főrabbi megválasztása igen nagy lelkesedést keltett, miután a választást heves harc előzte meg. Az eredménnyel mindenki meg van elégedve, különösen azok, akik a Tóranulás kedvelői, mivel az ursovai főrabbi megválasztása az ő nagy jesivájának Céleml. való áthelyezését jelenti. Tiszteletére az ifjúság felköltséget rendezett, muzsikaszóval.

— A RÁKOSPALOTAI ORTH. AGGOKHÁZA, mint már jelentettük megnyílt. Felvételért jelentkezni lehet: Aggokháza, Rákospalota, Bethlen u. 58.

— A BUDAPESTI MEGTARTANDÓ GALANTAI **אסיפה** -ra ezuttal külön felhívjuk az érdekeltek figyelmét (2. o.) — PÁRBAJ ANTISZEMITIZMUS MIATT. Sándor Pál országgyűlési képviselő egy cikkben megtámadta *Haendel* debreceni tanárt, hogy egyik írásában a zsidókról becsmérlően nyilatkozik. A tanár erre párbajra hívta ki Sándor Pált. Mégis változtak az idők Magyarországon. Ha valaki már megsértődik, ha antiszemita tartják — nemrégiben ez ok volt a karrier-csinálásra.

— DUNASZERDAHELYRŐL jelentik: Mult szombat este a *húsz orchim* (szegény vándorok elszállásolását ellátó) egyesület Falk Miksa elnökletével közgyűlést tartott. Elnök kifejtette, hogy eddig 2 szoba 10 ágyval áll rendelkezésre, és kérte a közgyűlést, hogy újabb tagok bevonásával az egyesület fejlesszék. Ezután a tisztikart választották meg: Falk Gyula elnök, Tauber Aba és Slomovits Mendel alelnökök, Schwartz Fülöp és Stern Zsiga ellenőrök, Fischer Mór és Greiner Miksa pénztárnokok, Stern Lipót gondnok, Porjesz Béla titkár. — *A Tiferess Bachurim* szombat este, több éven át buzgó tagja: Gyémánt Alfréd tiszteletére bucsu-estélyt rendezett, mely alkalommal a bucsuzón kívül még Knöpfler Lipót, Reichhard Ármin, Elfer Dávid szólaltak fel.

— A RÁKOSPALOTAI TIFERESS BACHURIM tisztújítása: Kind Benő elnök, Schwarzbard József alelnök, Kröpfler Lajos pénztáros, Ungár Ernő ellenőr, Kind Adolf és Safir Zoltán gondnokok, Rosenzweig Dávid titkár. Választmány: Marmorstein Ernő, Hahn Béla, Ungár Jenő, Goldschmid Jenő.

— A VÁGSELLYEI „SOMRÉ TÓRA” újonnan megválasztott tisztikara: Feldmár Salamon elnök, Gansl Alajos h. elnök, Reichenthal S. gondnok, Grünberger Emil, Roth A., Donath E., Weisz S., Stark B. választmányi tagok. — Az egyesület kebelében legújabb *magidisz-chevra* alakult, szombatoként a tagok felváltva tartanak homiletikai előadásokat.

Legművészebb
parókat
már 40 év óta
PESSL
udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet
hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19.

MULTHETI REJTVÉNYÜNK MEGFEJTÉSE: **ברכת המזון** (bencsolás), amint ez az alábbi felállítás szerint a jobboldali betűkből kitűnik.

ב	ב	ב	Egyedül
ש	ע	ר	Földrengés
ל	ב	ב	Bilincs
ר	ג	ת	Kereskedő
ל	ב	ה	Semiség
ך	ש	מ	Folyamat
ד	ב	ז	Osztályrész
ד	ר	ו	Rózsa
ד	ר	נ	Illatszert

Megfejtették: Óbudai Freudiger Fülöp, Roth Sándor (Budapest), Liebermann Majse Smül és Jánkele (Félegyháza), Lebovics Izák (Rajka), Schwarcz Róchi és Chájese (B-gyarmat), Hirschfeld Lajos (Vác), Reichenberg Fülöp hitoktató (Pápa), Engelmann Lajos (Büdszínhály), Bleier Antal, Reismann Sámuel Nyirbátor), Láng Ignác (Tamási), Klein Ármin (Kisvárd), Weisz Heiman és Sándor (Gégeny), Roth Emánnel (Nagyléta), Reinitz Emil (Szikszó), Donáth Salamon, Wieder Jenő, Adler Imre, Reisz Pál talmudisták (Csúz), Billitzer Aludár (Balatonfüred).

IRÁSJELEKKEL ELLÁTOTT TALMUDKIADÁS. Egy jeruzsálemi tudós, *Bornstein* ki akarja adni a talmud szöveget interpunkciókkal (pont, vessző, kérdőjel). A palesztinai tudósok egy része mellette van, mert a gemóre-tanulás megkönnyítését várják az új kiadástól, mások azonban a tanulás tradícióját látják megsérve az újítás által.

GOLDMANN

éterem

Kazinczy utca 57. Király u. sarok
Étlap szerint választható menü P. 1.80.
Házhoz is szállítjuk. **Előfizetőknek nagy árengedmény.** Összejövetelek és lakodalmak részére külön terem és olcsó árak.

„FAVORIT“

fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UCCA 51.
szombatban zárva.
Értesítésre házhoz küldök.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő specialista

Most

Budapest, Dob-utca 27.

(Skrek-ház) Lift

KÜZDELEM A NYOMOR ELLEN NAGYVÁRADON. Mint onnan írják nekünk, megalakult a zsidó jóléti szövetség, mely minden házban perselyt helyezett el. Minden három hónap után a perselytulajdonosok között sorsolás útján nyereség-összegeket is kiosorolnak. A szövetség célja egyébiránt: a hitközségben élő keresetkérők elaggott és szegény özvegyeknek támogatása, valamint szemérmes szegények segítése; lehetővé tenni a szegény és árva gyermekeknek a családokban való iskoláztatását, ilyenekről nyilvántartási lapot vezetve figyelemmel lenni, hogy mielőtt az elhagyott gyermek a züllés útjára lépne, megmentessék a zsidóság részére; fizetni nem tudó betegeknek kórházban vagy kórházon kívül való gyógykezelését.

A GALANTAI TIFERESZ BACHURIM mult héten tartotta tisztújító közgyűlését a következő eredménnyel: id. Löwinger Ármin elnök, Kalisch Simon és Weisz Bernát alelnökök, Müller Jakob pénztáros, ifj. Löwinger Ármin és Frieber S. ellenőrök, Kahan Jenő titkár. Választmányi tagok: Wagner Emil, Kovács Ernő, Wollner N., Löwinger Albin, Frieber József, Laufer József. Az egyesület 25. évi jubileumát ünnepélyesen megüli chami-só-ószor-bisvot napján, a *Nedórim* traktátus befejezésével kapcsolatos szíjűm keretében.

HA FÁJ A FEJE ÉS SZÉDÜL, ha teltséget, bélizgalmat, gyomorégést, mellszorulást vagy szívföregést érez, igyék minél előbb valódi FERENC JÓZSEF keserűvizet. Gyomor- és bélszakorvosok bizonyítják, hogy a FERENC JÓZSEF víz remek természetalkotta hashajtó. A FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

A Pesti Chevra Kadisa választási bizottságától
Budapest, VII., Erzsébet körút 26.

Hirdetmény

A Pesti Chevra Kadisa alapszabályai 45. §-a rendelkezéséhez képest ezében

képviselőtestületi választások

tartatnak. A Pesti Chevra Kadisa Izraelita Szentegylet választási bizottsága közhírré teszi, hogy a választóképes tagok névjegyzéke a Chevra Kadisa titkári hivatalában (VII. Erzsébet körút 26.) délelőtt 8-2-ig és délután 4-7-ig betekinthező. A névjegyzékbe való fölvétel, vagy pedig az abból való kimaradás miatt az évi november hó 24-ig fölszólamlásnak van helye a választási bizottsághoz (VII. Erzsébet körút 26.)

A választások határideje a lapokban külön fog közzététetni.
Kelt Budapesten, a Pesti Chevra Kadisa választási bizottságának 1931. évi november hó 15-én tartott üléséből.

Wertheimer Adolf
a választási bizottság elnöke

Ledermann Már Gaiduschek Marcell
a vál. biz. alelnöke a vál. biz. alelnöke

Munk Gábor
bizottsági jegyző

Uj rejtvény

Aschkenázi Besztercebánya.

א	א	Születésnapunk benne van
ב	ב	Nem zsidó származású bibliai nő
ג	ג	Héber névmás (rövidítve)
ד	ד	Hétköznap nem igen hallgatják
ה	ה	A legbecsületesebb ember sem mer aszemébe nézni

Ha az üres kockákat helyesen kitöltjük, akkor a baloldali betűk felülről lefelé olvasva, nem mindenkire egyformán kellemes emléket, de minden zsidóra köteles eseményt jelentenek.

ORTH. IFJUSÁGI ÉLET. Az *Ateresz Bachurim* ifjusági egyesület szombat este impozáns *me'ave malke* keretében tartotta Tompa uccá 34. sz. alatti új helyiségének avató ünnepélyét. Binéter József az Ateresz enőke megnyitói beszéde után felszólalt Sussmann Viktor rabbi, majd Weisz Izrael rabbi, dr. Deutsch Adolf igazgató, Eppler Izidor rabbi beszéltek.

A DERECSKEI TIFERESZ BACHURIM a napokban alakult meg a tagok nagy lelkesedésével, akik az egyesület céljait a Tóra kultuszát tüzték ki. A negyven tagot számláló egyesületben esténként *gemóra* *tajscsefsz* lesz előadva, szombaton *magidusz*-dróso tartatják. A tisztikar: Kohn Herman főrabbi-diszelnök, Kohn Jenő (a főrabbi fia) előadó és egyesületi rabbi, Weinberger Lajos elnök, dr. Berkovics József alelnök, Basch Jenő gondnok, Csillag Kálmán pénztárnok, Weinberger Jenő jegyző, Meisner András ellenőr; Landberg K., Feldmann E., Margittai J., Weisz L., Steiner L. választmányi tagok.

HALÁLOZÁS. *Egerből* írják: *Klein Jónás* az egeri orth. hitközség, valamint a chevra évek hosszú során át volt gondnoka, rövid szenvedés után, 69 éves korában jobblétre szenderült. Igazi vallásos ember volt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe a templom-udvarból. Schreiber Mózes dájón és Pollák Artur a Saszchevra elnöke bucsuztatták.

Családi hírek

Klein Hajnalék Klein Jakab bortermelő leányát Kiskörösön, eljegyezte *Fried Sándor* a *Fried Ignác* cég beltagja, a Tiferesz Bachurim elnöke, Mezőkövesd.

Reichmann Szerénke Hajdudorog, *Grossinger Herman* Zajta, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Müller Linkát Vágsellyén eljegyezte *Grünberger Emil*, Celdömölk.

Grünberger Emít urnak *Müller Linka* kisasszonnyal való eljegyzése alkalmából szívélyes *mazeltovet* kíván a *salai Somré* Tóra nevében *Feldmár Salamon* elnök.

Lakodalmi díszbéd már 2.50-től, *Nissel* étteremben, Rombach uccá 16.

A prágai gólem

Történeti elbeszélés. 15 Irta: Bloch Chájim

Most már értek mindent: az „Ötöspalotába” becsémpésztek egy „chómeccot”, hogy Prága zsidói ellen vérvádat koholjanak. Ellenségeink ki akarják oltani a zsidó fényt, a zsidó világgosságot — ez a jelentősége annak, hogy a gyertya minduntalan kialudt. Nekünk tehát kötelességünk haladéktalanul az Ötöspalotába menni, a „chómeccot” felkutatni és még idejekorán eltüntetni — fejezte be szavait Löw rabbi, aki tele volt aggodalommal.

Az aggodalomra annál is több oka volt, mert néhány nappal ezelőtt eltűnt egy gyermek, Waclaw kolostorszolga egyetlen fia.

Az „Ötös-palota” onnan nyerte nevét, hogy öt ucca határolta. Építészeti stílusa elárulta, hogy az ókorból való, amikor még pogány világ honolt Prága helyén, mert típusa szerint a „Nap szentélyét” jelképezte. Az épület a környék tulajdona volt, három oldalról már csak romokban állott. Régebben egy titokzatos egyéniségű király lakott benne, akit soha sem látott senki a környezetén kívül. Ez a király egy földalatti folyosót készített, amely összekötötte a palotát a „zöld” kolostorral.

Ebben a kolostorban lakott most Taddäus. A palota az „Alt-neu” zsinagógával szemben állott. A nép közt el volt terjedve, hogy a palotában állandó szellem-járás van. Az emberek nem minden borzalom nélkül mentek el előtte. És éjnek idején, mialatt az egész várost mély sötétség uralta, Löw rabbi és kísérete ide irányították lép-teiket...

Nedves, nyirkos levegő csapta meg arcukat. Az épület, amely ott sötéttel elöttük, az elhagyottság és gondozatlanság nyomait viselte. A fáklyatűny mellett majd felbukkanó, majd ismét eltűnő sörénycölöpök titokzatos képet nyújtottak...

Löw rabbi aggódó szívvel indult neki a korhadtt, reccogó, végnélkülinek tetsző falépcsőnek. A samesz Ábrahám Dávid is aggódott. A gólem, József azonban bátor és nyugodt maradt.

Meggyújtották a fáklyákat és beléptek a házba, amelynek sem ajtaja, sem ablaka nem volt már. A tető is be volt szakadva, úgy, hogy a kihalt szobáknak az égen átvonuló felhők szolgálták tetőül...

Amint a rabbi, szolgálói kíséretében, belépett a házba, egy pillantást vetett a romokra, majd a pince felé vette útját. Titokzatos homály borította el a helyiséget és hirtelen valami szánalmas nyöszörgés ütötte meg fülüket. Hallgatóni, figyelni kezdett és az előbbi, még alig hallható hangot, mind tisztábban lehetett hallani. Ugy tűnt, mintha egy gyermek sírása, másszor mintha egy kutya szűkülése lenne, végül pedig annyira erősödött, hogy egy oroszlán bögsésének lehetett volna tartani...

A rabbi és Ábrahám Chájim a pincébe léptek, ahol háromszor elmondták a „*jajsév beszéser eljajn*” — aki a legmagasabb árnyékában ül” kezdetű zsoltárt és a nyomoruságos szűkülés és bögsés egyszerre megszűnt...

Amint azonban beljebb akartak hatolni, kövek zuhantak rájuk, Löw rabbi így szólt a gólemhez: „József, menj te magad tovább és kutass mindent alaposan át. Ha találasz olyasvalamit, ami a gyilkosság gyanújának alapot adhatna, úgy hozd azonnal ide hozzám. Én itt fogok várakozni rád!”

A fáklya imbolygó fénye mellett indult neki a gólem a pince helyiségének; átkutatott mindent és végül is rátalált egy kosárra, amely egy, talizsba burkolt, megölt gyermek tetemét rejtette magában. Mellette volt még egy ko-

sár. Ebben 30, kis, vérrel telt üveg állott. Minden egyes üvegre vignetta volt ragasztva és a vignettákon Löw rabbinak, fiának, vejének és sok más kiváló zsidónak a neve volt felírva.

Amint a gólem ezeket a szörnyűségeket Löw rabbi elé vitte, boldog volt a rabbi, hogy sikerült erre a veszélyt-hozó „kincsre” rábukkanni. Megparancsolta a gólemnek, hogy a kosarat a földalatti folyosón keresztül Taddäus pincéjébe vigye. Ott pedig rejtse el a boroshordók közé, aztán térjen rögtön vissza.

A gólem elintézte feladatát és rövid fél órán belül vissza is tért.

Ekkor a rabbi azt a megbízást adta a gólemnek, hogy ásson egy mély gödrot, helyezze el benne az üvegeket és zuzza szét azokat az utolsó szilánkgig. Azután hányja vissza a földet és simítsa el, hogy ne maradjon a történetnek semmi nyoma sem.

Erev pészachkor, délelőtt 10 óra tájban, a rendőrkapitány, egy sereg poroszlovát a nyomában, behatolt majd minden zsidó hájlékba és alaposan átkutattak mindent. Löw rabbinál és családjánál maga a rendőrfőnök vezette a házkutatást, Taddäus jelenlétében.

Minden munkájuk eredménytelen maradt és mikor dolgvégzetlenül visszavonultak a poroszlovák, az „Ötös palota” mellett elmenőben Taddäus azt mondta a rendőrkapitánynak, hogy jó lenne a rom pincéit is átkutatni, tekintve, hogy ez olyan nagyon közel van a zsinagógához...

Átkutatták a pincét is, azonban itt sem találtak semmit, amire pedig Taddäus olyan biztosan számított.

Mialatt ezek a váratlan események lejátszódtak, Prága zsidóságát remegő félelem töltötte el és bánattól gyötörve mentek el Löw rabbihoz. A rabbi azonban megnyugtatta őket: „Testvéreim vigasztalódjatok, nyugodjatok meg, Isten segítségével egy pillanat alatt jó, mint annyiszor máskor s most is meg fog menteni bennünket.”

Midőn a katolikus husvét elérkezett, Taddäus meghagyta Waclaw szolgálójának, hogy nézze át a pincéje borkészletét, hogy megtudja, mennyire lesz még szükség az ünnepen.

És ekkor történt, hogy miközben Waclaw a borokat vizsgálta, ráakadt egy oszladozó gyermekholttestre. Amint a tetemet jobban szemügyre vette, majd hogy ájultan össze nem esett, mert felismerte benne eltűnt kedves gyermekét. Azonnal a rendőrségre ment és feljelentette az esetet. Nem sokkal utána hivatalos emberek jelentek meg és a titokzatos esetről jegyzőkönyvet vettek fel.

A nyomozás kiderítette, hogy a gyilkos — Taddäus volt. Egyrészt vérvádat akart koholni a zsidók ellen, másrészt bosszút akart állani szolgálóján, mert Berger Ráchelt kiadta szüleinek. Amidőn a gyermek eltűnt Taddäus azt beszélt a szerencsétlen szülőknek, hogy a gyermeket, a közlő pészach ünnep miatt, a zsidók megölték. Az ő biztatására mentek el akkor a hatóságok és tettek feljelentést a zsidók ellen.

Eleinte mindent tagadott Taddäus, amint azonban látta, hogy ez ugys hasztalan, a tények és bizonyítékok egész sora tanuskodik ellene, mindent töredelmesen bevallott. Csúpan avval védekezett, hogy szolgálóján, aki a zsidóknak segített megszöktenni egy leányt, bosszút akart állani.

A szolgáló azonban tagadta ezt és elmesélte, hogy a lány csaknem a halált kívánta, mert Taddäus valóságos fogolyként kezelte a kolostorban.

Taddäust 10 évi fogságra ítélték és megfosztották papi rangjától.

Azonban, hogy ki volt az, aki a zsidók életének megkeserítésére szánt „chómeccot” eltüntetette, arról csak Löw rabbi bizalmasai tudtak. (Folytatása következik.)

Orsz. Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postacekkszámla száma 40530

Utólagos Tomché Jesivósz Sabósz bevételek: Balkány: Tiferesz Bachurim 16, Bekecs: 8, B. bősörmény: 6.60, Bonyhád 60, Budapest: Ahávasz Cheszed Imaház: 28.50, Csepel: 39.94 Dámóc: 7.20, Döbrököz: 5.44, H.-bősörmény: 31.50, H.-nánás: 78.10, Jászárokszallás: 5, Jászkarajenő: 20, K.-jánosi: 12.40, Kölcse: 14, Kunhegyes: 20, M.-bánhegyes: 36, Mohács: 21.50, Nábrád: 6.50, Nagykőrös: 8c.50, Nagymaros: 35, N. csaholy: 20.50, N.-vasvári: 8, Pátróha: 32.20, Pesterzsébet Kossuthfalvi körz. templom: 6, Pomáz: 32.98, S. A. Ujhely Orth.: 94, Sopron Orth.: 164.30, Salgótarján Tiferesz Bachurim: 20.30, Székesfehérvár Orth. (II. küld.): 77.20, Kongr. Hitk.: 20, Szeged Orth. (II. küld.): 20, Szerencs: 35.74, Sárbogárd: 8, Szabolesbáka (II. küld.): 26.50, Tunyog: 12, T.-adony: 6.26, V.-pécs: 32.50, Vásárosnamény (II. küld.): 27.50, Vésztő: 18.30

Réseltetés:

Balkány Tiferesz Bachurim: Bokor P. 2, Lichtenstein J., Klein J., Brief S., Rosinger L. 1-1, Rosenfeld D., Katz M. 0.70-0.70, Reinitz S. 0.60, Berer D., Popper V., Popper F., Klein J., Paplanos, Frankfurt J., Hauser J., Klein S., Heisz M., Sauber M., Grünberger K., Feldmesser S., Frankfurt L. 0.50-0.50, kisebb adományok 1.50.

B.-bősörmény: Schwarcz L. 1.10, Jäger Mór 1, Jäger M., Winkler M., Winkler L., Jakabovics S., Holzmann F., Jäger G., 0.60-0.60, Breitner M. Kupferberg F. 0.50.

Dámóc: Perlstein S., Guttman J., Wald P., Klein E. Klein B., Deutsch A., 1-1, kisebb adományok: 1.20.

N.-csaholy: Goldstein Sámuel 7, Práger Lajos 3, Kaufmann, Schwarcz J. 1.50-1.50, Keisler, Weisz G. 1-1.

Pátróha: Frischmann Sám., Frischmann M., Mermelstein M., Klein L., Weisz J. 3-3, Weizmann M., Weizmann Ö., 2-2, Klein I. 1.50, Böhm S., Altmann F., Niedermann S., Niedermann V., Klein B., Klein G., Schwarcz M., Klein H. kántor, Klein S., Lebovics A., Katz S. 1-1, Fried I. 0.50, Kramer B. 0.20.

Pomáz: Vogel Vilmos 5.50, Gottlieb Mózes 5, Dr. Schiller V. 3.50, Berger D., ifj. Groszmann D. 3.20-3.20, Gottlieb S., Groszmann Izr. 2-2, Berger I. 1.74, Hajdu K. 1.20, id. Groszmann D., Ullmann Árm., Epstein D., Heisler L. 1-1, kisebb adományok: 1.64.

Sárbogárd: Frürich A. 2, Strausz L., Geiringer L. 1.50-1.50, Weisz I. 1, kisebb adományok 2.

Székesfehérvár Orth.: Heinrich Ármín főrabbi, Heinrich S., Sachs D., Schwarcz H., Fried M. 5-5, Dr. Naschitz L., Fried G., Gerőfi Á., Krausz J., Stern I. 3-3, Heinrich L., Engel G., Schön S., Kollin N., Kun S., Mayer L., Stárk S., Stern M., Steiner A., Schwarcz G., Wiener L., Krausz L., Freud M., Adler I. 2-2, Römer S., Fried P., ifj. Fried N., Prager S., Stárk I., Schwarcz E., Wohl Zs., Benedikt J., Benedikt József 1-1, N. N. 0.20.

T.-adony: Szabó I. 0.90, Goldstein Z., Szabó H. 0.78-0.78, Szabó B. 0.72, özv. Goldstein H.-né 0.70, kisebb adományok: 2.58.

Vésztő: Weinfeld Bern. 6, Friedmann J., Láng Gy. 2-2, Weisz Mór, Krausz J., Ginszler A. 1-1, Adler H., Altmann L., Altmann M., Czini L., Feuerlicht L., Klein M., Kertész I., Löbl A., Roseth I., Waltner E. 0.50-0.50, kisebb adományok: 0.30.

Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 19, vaslagon szedett betűkből 32 fillér. Jelígs levelek válaszbélyeggel küldendők.

HÁZASSÁGI ÜGYEKBE szűles ismeretkörrel rendelkező irodám a legnagyobb sikerrel és legdiszkrétebb kezelésben jár el. Irodám Magyarország, Ausztria, C. S. R., legeltebb zsidó köréből bír ajánlatokkal. *Löffler Miksa Vác*, (Válaszbélyeg!)

RENDES IPARRAL BIRÓ, előkelő családból való, vallásos fiatalember, volt böcher, megnősülne, illetve benősülne. Elvonné orthodox család, finomlelkű, kiemondottan szép, fiatal leányát. Hozzá tartozók, lehetőleg fényképpel ellátott, teljes bizalommal írt levél, *Mazel 24* jelígre kiadoba kérem.

Huszonhárom év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi ut 57/b. Telefon. Cégnyelvi levelezés.

Löwinger Sámuel, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg

ORTH. KÖSER koszt kapható, esetleges ottlakással, olcsó árban. Király u. 19. III. 10.

ENGEL orth. kóser étterme, Miskolc, Arany János ucca 11. Menürendszer. Utazóknak árengedmény. Lakodalmakat külön teremben olcsón vállalok.

FIGYELEM! Miskolcon átutazók részére legjobb és legolcsóbb étkezőhely az utonnan átalakított Steinberg-étkezdé a Sólem Weisz-féle helységben. Dr. Szentpályi ucca 6. Széchenyi ucca sarok.

PÉKTANONC 6 havi gyakorlattal, vidékre menne. Cim kettős lapon a kiadoban.

NYOMDÁMBA Fosztért felveszek tanoncot, aki héber írott írást folyékonyan olvas. Koln Mór nyomdatulajdonos, Vác.

SZOMBATTARTÓ pékségbe, kevés gyakorlattal tanulóknak ajánlok. Cim: Hirsch Lajos, Hajdusoboszló.

LEVEGŐVÁLTOZÁSRA küldeném 20 éves fiamat a Mátra vagy Fáttra vidékére, amiért is orth. kóser teljes ellátást keresek számára a jelzett vidéken. Ajánlatokat ármegjéssel kérek. Özv. Weisz Hermanné, Kiskőrös.

TELJESEN VILÁGTALAN családapa, ki négy apró gyermekével a kilakoltatás előtt áll, a legnagyobb nyomorral küzd, kéri a nemesszívű hitestvéreit, hogy nyihitsenek nagy nyomorán. *Világtalan* jelígre a kiadoban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG JENŐ.

JAKAB M. H. KÖNYVNYOMDA Budapest, II. Iskola ucca 26.

Budapest, 1931. november 27.
5692. Kiszlív 17.

40 fillér.

VII. évfolyam 45 sz.

אללנעמינע יידישע צייטונג

ד'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. SZ.
Telefon: J. 425-90. Csekkszáma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A hitközségek megmentése

S. A. Ujhely, nov.

A Zsidó Ujság önkéntes munkatársai a lap hasábjában igen gyakran fölvetnek oly fontos és életbevágó hitközségi kérdéseket, amelyekkel nem csak a hitközségek vezető férfainak, hanem minden a hitközségi élettel törődő zsidó embernek kellene foglalkoznia. Oblatt Sándor, a balatonfüredi hit. élök a Zs. U. legtöbbször számában az Orth. Központi Bizottság utóbbi ülésén szőnyegre került és a hitközségi alkalmazottak fizetése redukcója ügyben folytatott tárgyalások kapcsán, oly szomorú vigasztalan képet festett az orth. hitközségek helyzetéről, hogy ez minden, a hitéletért aggódó jámbor zsidót gondolkodóba ejt. És sajnos ez a kép távolról sincs túlozva. Sőt tudomásom szerint egyes községekben még sokkal kedvezőtlenebb a helyzet.

A hitközségek helyzetét némelyek a tisztviselők fizetésének leszállításával akarják szanálni. Ez nagyon helytelen és majdnem keresztülvihetetlen. Sajnos számos halbósz szívesen cserélné jelenleg egy-egy hitk. tisztviselővel, de ezeknek anyagi helyzete mégis szomorú. A fizetés csekély és a mellékjövedelem — egykor a főjövedelem — egyszerűen megszűnt. Ki ne emlékszenék a régi jó békeidőkben hirdett hitközségi pályázatokra, ahol a „Nebenolumente” ki volt emelve. Ez alatt értettük, az ünnep-előtti adományokat (Régel-geld), a sechitó-pénzt, lakodalmi és brisz-miló jövedelmeket. Hogy állunk ma e tekintetben? A „Régel-geld” ugyszólván kiment a divatból, tessék csak megkérdezni a rabbit, a dájont, a metszót, sőt a sameszt is. A legtöbbben nem adnak s aki még ad, töredékét adja annak a mit elelőtt adományozott. És ezért senkit sem lehet okolni, hiszen a *bal-batim* tekintélyes része kétségbe van esve miből fogja a háztartása szükségletét fedezni ünnepre.

A metszőknek tekintélyes jövedelmet biztosított a „sechita” azaz: minden levágott marha után, bevett szokás szerint jár a metszőnek egy kilogramm hús vagy ennek a megváltása. Ennek a *minhognak alapja van a Sülchon-Orüchban*. Az utóbbi években a marhahús fogyasztás legalább 50%-kal csökkent s így tehát a metszők jövedelme is. Lehet-e ezután fizetésredukciónal kísérletezni? Hisz az azonos volna az éheztetéssel!

De lehetséges-e egy kölcsön szerzése? Sajnos: *nem!* A hitk. háztartási hiányokat sem rövid, sem hosszú lejáratú kölcsönökkel ezidőszent lehetetlen rendbe hozni. Kölcsönöket sem a fővárosi nagybankok, sem a vidéki intézetek nem folyosítanak. A hitelek nyújtása mindenütt szünetel. Ezt érzi minden egyén, minden testület és minden intézmény. Nem csak új hiteleket nem engedélyeznek, hanem a régi tartozásokra törlesztést követelnek. De hogyan törleszen a hitközség, mikor a folyókidásokat sem bírják fedezni?

A diagnózis meg van állapítva: A rossz gazdasági viszonyok az oka mindennek. De hol az orvoslás? A Központi Iroda bizony a jelenlegi pénzügyi helyzetben nem tud segíteni, sem 200,000, sem 100,000 pengős kölcsönt nem szerezhet. Mit lehet tehát tenni a hitközségek megmentése érdekében? S hol vannak a Talmud-Tórák? A melámed éhbérért tanít. A szülők a tandíjakat nem tudják fizetni. Ezek közismert dolgok. A kiadásokat apasztani nem lehet. De még kevésbé a jövedelmeket szaporítani. A hitközségi adók és gabella díjak emelése már felülmúlja a teljesítő képességet. Csak egy segítség lehet! Minden hitközségben van még egynéhány gazdag ember, megfelelő jövedelemmel. Ezek a régi időkben is áldozatkészségükkel az első sorban haladtak. Ezekre hárul most a kötelesség, hogy segítsenek a bajba ju-

tott hitközségükön. Ismerünk szegény hitközségeket, amelyek mindig föntartási nehézségekkel küzdöttek, de abban a pillanatban, amikor az egyenlenség a *máchlajko* kitért a hitk. kebelében, egy rabbi, vagy dájén választásánál, nyomban kinyíltak pénztárcák, hamar előkerültek az alkotmányos költségek, bőven volt pénz petíciókra és választott bíróságok költségeire. Miért nem lehet ezt a bökezüségét most is előidézni? A jómódu hitközségi tagok felelősség-érzetét kell fokozni. Önekkik kell a hitközségeikért áldozatot hozni. Én más megoldást nem tudok. Ha valaki jobbat tud, mondja meg. Hálások lesznek érte a hitközségi vezetők.

Alexander Vilmos

Gettó a templomban

A Zsidó Ujság egy mult számában megvolt írva, hogy az „Adasz Jesürün” amsterdami templom első rabbija svéd királyi vérből származó prozelita volt. Egyik olvasónk ezzel kapcsolatban, legutóbb tett hollandiai utjáról igen érdekes feljegyzéseket bocsátott rendelkezésünkre. Hollandia, azt írja, a mai zsidóság szempontjából csendes sziget. Elsősorban azért, mert a mai gazdasági nyomorúság közepette aránylag még elviselhető az ottani zsidó szegények sorsa. Antiszemitizmusról szó sincs ebben az országban, amely már 1796-ban emancipálta a zsidóságot. *Már 1806-ban áttették az összes szombati hetivásárokat hétköznapra, a zsidó kereskedők kérésére.* Hollandia azóta is a szombattartás tekintetében a lehető legtoleránsabb:

a vasárnapi munkaszünet nem vonatkozik azokra, a kik szombaton nem dolgoznak.

De csendes sziget a vallási viszályko-

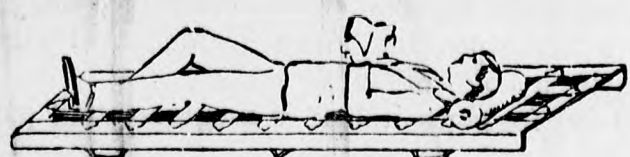
Gyönyörű ezüst

Menórák

Engros és detail-eladás gyári árban!
Valódi ezüst Menóra 28 P.-től kezdve!

Tekintse meg óriási választékunkat!

ÉKSZERÉSZ ÉS ÓRÁS
Heiden Leó Budapest, VII., Király ucca 21.

Vas- és rézbutorokat patent sodronyágbetéteket, összecusukható ágyakat, afrik- és lószőrmatracokat legolcsóbban szállít

Prohászka-gyár, Budapest, Gróf Zichy Jenő-utca 46. sz.
Fiók-üzlet: Üllői-ut 9. szám.